

[Museumnieuws]

KEES MOELIKER

Vogelschedelmuseum

Vogelschedelmuseum (foto: Jaap van Leeuwen)

Nummer 01-106 is de één na laatste aanwinst van 2001. Het is een klein glazen kistje (30 x 22 x 20 cm) met koperbeslag, geplaatst op een zwartgelakte houten bodem. Het binnenwerk van deze miniatuurvitrine bestaat uit twee 'tribunes' waarop enige tientallen schedels van vogels (en een paar zoogdieren) vastgeplakt zijn. De schedels zijn merendeels systematisch geordend: vinkachtigen bij vinkachtigen, duiven bij duiven, maar hier en daar zit een vreemde eend in de bijt. Dit fraaie stukje huisvlijt is te beschouwen als een 'vogelschedelmuseum' in het klein. De wijze van presenteren doet denken aan de manier waarop men in de 19e eeuw de natuurhistorie tot grote bloei bracht: het publiek verbazen met grote hoeveelheden rariteiten. Nadat het was gevonden tijdens een opruiming van het biologie-lokaal, werd het aan het museum geschenken door het Christelijk College Henegouwen te Rotterdam. De aanwinst is vermoedelijk minstens zo oud als de school zelf: honderd jaar. Het 'vogelschedelmuseum' staat voorlopig ten toon in de aanwinsten-vitrine op de eerste etage.

Harry Potter

Een fraai opgezette sneeuwuil, die al een paar jaar tussen andere uilen een vaste plaats heeft in de expositie WERELDNATUUR, is tijdelijk overgeplaatst naar de topstukken-vitrine in de mammoethal. Deze arctische vogelsoort staat de laatste tijd sterk in de belangstelling door de rol die sneeuwuil 'Hedwig' speelt in de film (en de boeken) over Harry Potter. Het museum zet daarom haar opgezette sneeuwuil, een kooivoegel die 1995 in Diergaarde Blijdorp overleed, samen met 'potterparafernalia' wat meer in het voetlicht.

De sneeuwuil (*Nyctea scandiaca*) is een broedvogel van hoog-arctische streken van Europa, Azië en Noord-Amerika die af en toe naar het zui-

den afdwaalt en zo ook in Nederland kan opduiken. Sinds 1800 zijn er binnen onze landsgrenzen ongeveer 15 exemplaren gezien.

De Harry Potter vitrine (foto: Jaap van Leeuwen)

Nieuwe website

Ook musea kunnen niet meer zonder website. Het Natuurmuseum Rotterdam lanceerde in januari 1999 haar eigen home-page op www.nmr.nl. Deze site die algemene informatie over (de activiteiten van) het museum geeft, kreeg jaarlijks een kleine 15.000 hits. Na twee jaar was deze site zowel wat betreft vormgeving als inhoud flink verouderd. De afgelopen tijd heeft grafisch medewerker Jaap van Leeuwen, in samenwerking met systeembeheerder Jeroen Bakker,

zijn tanden (en de computermuis) in de ontwikkeling van een geheel nieuwe natuurmuseum-website gezet. Sinds begin maart is-ie online op het vertrouwde adres www.nmr.nl. De opbouw van de nieuwe site bestaat uit drie 'frames': een adresframe (kop) met adresgegevens, actualiteit en 'een snelle rondleiding', een navigatieframe (links) met de hoofdgroepen waarin de site verdeeld is. Deze twee frames zijn altijd zichtbaar. Het navigatieframe voorkomt dat men verdwaalt op de site. Het hoofdframe, het enige veranderlijke frame, bevat ook weer submenu's die het zoeken en overschakelen binnen de hoofdgroep gemakkelijker maken. De site (met momenteel zo'n 200 pagina's en zo'n 2500 interne links) is veel informatiever en interactiever geworden. Zo is er een spelletjespagina voor kinderen; men kan online (gezins)donateur worden; alle artikelen uit Deinsea zijn (in verkorte vorm) raadpleegbaar en er is informatie te vinden over de bijzondere architectuur van het gebouw.

Voor alle duidelijkheid: de site is nog niet af (en is eigenlijk nooit af). Een gedeelte van de site zal bijvoorbeeld in het Engels vertaald worden. Gedacht wordt ook aan uitbreiding van het educatieve gedeelte (informatie voor werkstukken) en er zijn plannen om deelcollecties die elektronisch ontsloten zijn, op de website raadpleegbaar te maken. Suggesties en of commentaar zijn natuurlijk altijd van harte welkom.

Openingspagina van de nieuwe NMR-website

Museumnieuws

KNNV: 100 jaar nieuwsgierig

Van 13 april tot en met 14 juli 2002 presenteert het museum de tentoonstelling EEN EEUW NIEUWSGIERIG, ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV). Met deze jubileumtentoonstelling wordt stilgestaan bij de rijke geschiedenis van deze actieve vereniging. Kenmerkend voor de KNNV is de interesse voor juist heel gewone en alledaagse natuur. De natuur waar we allemaal mee in aanraking komen. Natuur die dichtbij huis te vinden is. Dat blijkt onder andere uit hun waarnemingsonderzoeken naar bijvoorbeeld de mussenstand of de paddestoelen die in Nederland in kaart worden gebracht. De KNNV is ook altijd trouw gebleven aan hun sterke filosofie van voortschrijdend inzicht: kijken wekt nieuwsgierigheid; dan ga je waarnemen - écht kijken; vervolgens wil je ook weten en dat leidt tot studie; en als je kennis hebt ga je beschermen en bevorderen. Deze typerende manier van werken komt terug in de tentoonstellingsopzet waar voor de bezoeker veel te ontdekken valt.

De tentoonstelling is geconcentreerd rond een grote kabinetkast waarin van alles te zien, te horen en te voelen is. Daarnaast wordt ruim aandacht besteed aan de verschillende waarnemingsprojecten van de KNNV, waarbij aan mensen wordt gevraagd bij te houden hoeveel dieren en planten ze van een bepaalde soort zien. De KNNV doet ook onderzoek naar bijvoorbeeld korstmossen en brandnetels. Door de hele ruimte kan de bezoeker zelf op zoek gaan naar de wonderen van de natuur. EEN EEUW NIEUWSGIERIG was eerder te zien in en is gemaakt door Kasteel Groeneveld, Baarn.

Rumphius herdenking

Dit jaar, in 2002, is het 300 jaar geleden dat Georgius Everhardus Rumphius overleed. Vanwege dit feit presenteren we van 13 april t/m 14 juli in de torenkamer een kleine maar fijne tentoonstelling over 'de blinde ziener van Ambon'.

Rumphius (Georg Everhard Rumpf, 1627-1702) was de eerste natuurwetenschapper die actief was in de Molukken. Geheel naar de geest van de 17^e eeuw was hij een generalist die uit zuivere natuurwetenschappelijke nieuwsgierigheid tot ongekende prestaties kwam, zeker ook omdat hij gedurende de laatste 32 jaar van zijn leven blind was. In een gedenkboek dat ter gelegenheid van zijn 250ste sterfjaar werd uitgegeven, kenschetst men Rumphius als kenner van, onder andere, vogels, vissen, kreeften, schelpen, planten en algen.

Portret van Rumphius, in 1696 getekend door zijn zoon (foto: d'Amboinsche Rariteitkamer (1705))

Tegenwoordig, in de tijd van steeds verder gaande specialisatie, komen biologen als Rumphius niet meer voor. De belangrijkste prestatie van Rumphius was zijn 'Amboinsche Kruidboek' dat in twaalf delen verscheen vanaf 1741, alhoewel hij het manuscript in 1692 afrondde en naar Nederland verscheepte. Gelukkig had een voorziene geest het complete werk gekopieerd, want het origineel ging ten noorden van Portugal met schip en al ten onder. Meer geluk had Rumphius met zijn 'd'Amboinsche Rariteitkamer'. Het verscheen zonder problemen, maar wel postuum, in 1705. Het is vooral dit boek geweest dat Rumphius grote faam bezorgde, ook buiten de wetenschappelijke wereld. Het is het eerste boek dat een inventaris geeft van de tropische mariene fauna van een bepaald gebied en geldt als het begin van de 'moderne' mariene-biologie. Als zodanig wordt het nog steeds geraadpleegd.

In de tentoonstelling RUMPHIUS,

DE BLINDE ZIENER VAN AMBON staat 'd'Amboinsche Rariteitkamer' centraal. Er zijn, onder andere, reproducties van 24 (van de 60), door de natuurschilderes Maria Sibylla Merian handgekleurde platen uit de 'Rariteitkamer' te zien, waarbij sommigen samen met de afgebeelde schelpen (uit de NMR-collectie) worden getoond. Ook een replica van de herdenkingsplaat die sinds 11 oktober 1997 het geboortehuis van Rumphius in het Duitse Wölfersheim siert, maakt deel uit van de tentoonstelling.

Natuurmuseum Rotterdam 75 jaar!

Op 11 mei 1927 werd de Vereniging tot Oprichting en Instandhouding van een Natuurhistorisch Museum te Rotterdam opgericht, en daarmee begon de geschiedenis van het Natuurhistorisch Museum Rotterdam. Dit 75-jarig jubileum vieren wij met een speciale tentoonstelling waarin de rijke collectie van het museum in een verrassend (natuur)historisch perspectief wordt geplaatst: geen traditioneel systematisch gerangschikte objecten - vogels bij vogels, vlinders bij vlinder en kevers bij kevers, maar een ensemble van (top)stukken en privé-verzamelingen die verworven werden in karakteristieke periodes in de geschiedenis van het museum. Op 1 juni om 16.30 uur zal de burgemeester van Rotterdam, Ivo Opstelten, de expositie '75 JAAR NATUURMUSEUM ROTTERDAM' openen. Reserveer die datum vast in uw agenda.

Laatste nieuws

'Diorama Nieuwe Waterweg' het grootste schilderij van de Rijnmond krijgt, ook per 1 juni, een semi-permanente standplaats in de Parkzaal van het museum. Zie www.nmr.nl.

Tentoonstellingsagenda

13 april t/m 14 juli 2002
EEN EEUW NIEUWSGIERIG
100 jaar KNNV

13 april t/m 14 juli 2002
RUMPHIUS, DE BLINDE ZIENER VAN AMBON
ter gelegenheid van zijn 300ste sterfjaar

1 juni t/m 24 november 2002
75 JAAR NATUURMUSEUM ROTTERDAM

vanaf 1 juni 2002
DIORAMA NIEUWE WATERWEG
het grootste schilderij van de Rijnmond

COLOFON

Straatgras is een kwartaaluitgave van het Natuurmuseum Rotterdam waarin opgenomen mededelingen van de Vereniging Natuurmuseum Rotterdam N.M.R.
ISSN: 0923-9286

Correspondentie: Postbus 23452
3001 KL Rotterdam
Adres: Natuurmuseum Rotterdam
Westzeedijk 345 (in het Museumpark)
3015 AA Rotterdam
telefoon: 010 - 436 42 22
fax: 010 - 436 43 99

e-mail: natuurmuseum@nmr.nl
homepage: www.nmr.nl
(Eind)redactie: Kees Moeliker
Ontwerp & opmaak:
Jaap van Leeuwen
Druk: Oranje van Loon, Den Haag
Oplage: 650 ex.

Tekst: Kees Plaisier, Kees Moeliker,
Kasteel Groeneveld, Jelle W.F. Reumer,
en Erwin J.O. Kompanje
Foto's: Archief J. Breedveld, Hans van
Middelkoop en Jaap van Leeuwen